

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Vers. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

VERSUS 3.

Et locutus est eis multa in parabolis, dicens, Ecce exiit, qui seminat, seminare.

QUESTIO I.

Quid parabola?

§. 1. **P**arabola est oratio, quæ per rem similem nobis notam propositum conficit. Earum usus frequens erat Orientalibus, & præcipue cum res diuinæ explicantur. Ita Græci definiunt esse λόγον διόμοιον, καὶ γνωστὸν περὶ ἑκάστης τοῦ σκοπεύμενου σκοπεύεσθαι. Sermonem qui per similem & notam rem subiectam materiam ostendit.

Quid parabola?

§. 2. Finis parabolatum est, vel docere, vel animos mouere: Atque est quod alunt, parabolam habere vel τὸν ἐκτρέφειν, vel τὸν σαφέναν τὴν γνώμην, vel vim efficaciamque; animorum mouendorum, vel sententiæ claræ elucidationem. Habent vero parabola quædam suas ἀποστολὰς, seu ἀνταποδοσεις, redditiones, seu applicationes, alæ solo simili constant, cum quidam sensus celatur & auditoribus inuestigandus relinquitur, vel quia facilis est ex ipsa rei natura Christus aliquando exponit, aliquando vero solius similitudinis propositione contentus est.

Finis parabolatum.

§. 3. Cur vero ad intelligentiam faciunt & morum animi parabola, rationes multæ sunt. Dum enim non nuda sententia, sed similitudine exornata profertur, magis animus eidem cogitationi insistit, ac retinetur, imaginationis adiutorio ad eandem perpendendam profectus, Vt si Enææ constantiam audiam, dicentemque Poetam:

Cur parabola sine effigies?

Mens immota manet.

Inteligo quidem cum nec precibus, nec minis immutari. Si vero addat: eum stare, vt contra fluctus

Stat Marpesia cautes.

Iam ad idem cogitandum iterum mens repellitur; idque eo vehementius, quo est aptior similitudo, & cum delectatione menti imprimit, vt magis placeat, quod dictum est. Facit etiam, vt quodammodo oculis certi res videatur, non modo audiri: itaque se habent picturarum instar similitudines, quæ animis audientium insculpunt audita. Quantum vero memoria hisce rebus adiungetur, docet ipsa ars memoriæ veritatis nota, & ab Egregio viro Lamberto Schenkelio iterum in vltimū reducta: imaginum autem effigione, & ordinatione artis illius admiranda perficitur; mirumque est, cum res ipsa facile, ac celeriter effluant, eandem tamen per imagines facultati imaginationis ac memoriæ ita illigari, vt interdum nolentibus sese ingerant, atque alia arte obliuionis abolendæ sint.

Parabola rem imaginationis imprimunt.

Hinc ars memorandi.

§. 4. Hæc vero ratio in rerum diuinarum & sublimium explicatione necessaria est, aut sanè magna commoda habet, ad rudium animos attentione detinendos, & illustrandos. Adeo vt Dionysius Areopagita de diuinis nominibus capit. i. dicat; Non posse nobis diuina mysteria, nisi per æigmata quædam similitudinesque innotescere. Cum enim naturalem mentis nostræ potestatem, ac vires exuperent, per similitudines vtamur; percipiuntur. Itaque omnes veteris memoriæ sapientes hoc docendi genus vt plurimū vsurpabant. Qua de re consules Clementē Alex. l. 5. Stromatum. Hebr. vocatur חִידוּשׁ Chidush, à חָדָשׁ Chud,

Parabola in rebus diuinis vtilis.

cum fratribus excipit, ac dimittit, ac tandem in litus matiore labore dicturus venit. Quid igitur Ecclesiasticis illis faciemus, qui cum amicis & cognatis dies solidos exigunt, dapes struunt, ad Dei cultum desisse tempus arbitrantur? Itaque eodem die similitudines illæ propositæ sunt. Si enim Christus cum fratribus tenere eum venientibus, & foriosum esse dictantibus, discessisset, continuo Pharisæi ad blasphemiam hoc traxissent; iam constare de mestico, certissimoque testimonio quis esset, iam agnatis commendatum. Vatem infantum esse, in Bezezebus eicere de monia. Tanto scandalo ne locus esset vltius, famam, & auctoritatem suam eodem die Dominus asseruit.

§. 2. Locus ad quem accessit, fuit litus maris, Tiberiadis, seu Genezareth, nostri rvertitur; *secus mare*, καὶ τὸν λίαν ἄκρον τοῦ ἁγίου, seu iuxta mare. Syrus habet: *גְּבֻלַּת יַמֵּי עֵינַן* ghalad iamma, super manum seu litus maris; nam Hebræum יָם pro spacio, locoue, ad rem, de qua agitur, accommodatè accipitur. Causa cur litus potius elegit, est quia locus auditorio erat idoneus, sensim ac molliter acclinis, vt è naui docens, facilius audiri, & conspici posset, dum remotior quisque altius stare. Omnis enim turba vers. 2. stabat in litore *בְּלִיטָה* super litus. Non igitur ad solas cathedras, & templa alligatum est verbum Dei, omni in loco, omni in coetu, in agro, in naui, in litore, miscenda sunt pia colloquia, nec priuata sacerdotum conuersatio concione arguere debet. Quis enim fructus est, si publice men à Deo acceptum vnâ horâ, priuatim zizania totâ hebdomadæ spargas?

VERSUS 2.

Et congregatae sunt ad eum turbae multae, ita vt in nauiculam ascendens sederet, & omnis turba stabat in litore.

QUESTIO I.

Cur nauiculam ascendit?

§. 1. **C**ausam Euangeliista insinuat, cum ait: ita multas turbas concurrisse vt ascendens in nauiculam sederet. Ne itaque compressu nimio impediuntur, & dicentem eliderent, nauem ingreditur, vt omnes in eum vultus velut in theatro obuersi respicerent, à tergo nemo esset. Studium potro turbæ G. æcūs textus indicat, *σύνθησαν*, significat enim studiose conuenisse; & à se ipsis coactas; quod exprimit Syrus, *וַתִּתְקַבְּצוּ* Veet beannaschu, & congregauerunt se: itaque tam sollicitè concurrentes docere statuit; & libero à turbis loco confedit. Sic Chrysost. Theophyl. Maldonat. Vincentius, alii. Nec aliud hic occurrit, nisi quod Syrus, qui supra dixit, Iesum sedisse super manum maris, hic turbam dicatur stetitisse, super litus *בְּלִיטָה* quod est litus, terminus, portus; etiam agnationem habet cum literis, & dictione idem verbum. Vtinam hodie ad audiendum vel in summa locorum commoditate venirent, memores in suis pastoribus hodie etiam Christum loqui.

Quamvis autem non omnes fides, charitasque, sed alior curiositas, nouitas, cupido miraculorum, nonnullos inuidia, studiumque cuncta carpenti attraxerit, Christus tamen omnibus diuinam doctrinam impertitur.
